

Τα τελετουργικά στοιχεία του παραδοσιακού θεάτρου της Ταϊλάνδης 'Κον'

Μαρίνα Μέργου

Περίληψη: Το Κον είναι ένα από τα πιο εντυπωσιακά παραδοσιακά θέατρα της Νοτιοανατολικής Ασίας. Πρόκειται για το χοροθέατρο με μάσκες της Ταϊλάνδης που συνδυάζει το τραγούδι, το χορό, την υποκριτική, τη μιμική, τα ακροβατικά, τη ζωντανή μουσική και τις πολεμικές τέχνες. Οι ιστορίες του Κον προέρχονται από το Ραμάκιεν, την ταϊλανδέζικη διασκευή και οικειοποίηση του ινδικού έπους Ραμαγιάνα. Το Κον αρχικά αποτελούσε μια μορφή αυλικού θεάτρου με έντονο τελετουργικό χαρακτήρα, αλλά μετά την επανάσταση του 1932 το τελετουργικό στοιχείο αποκόπηκε σταδιακά. Παρόλες τις αλλαγές που έχουν λάβει χώρα στο πέρασμα του χρόνου, το Κον έχει διατηρήσει μέχρι τις μέρες μας πολλά από τα ιδιαίτερα μορφολογικά χαρακτηριστικά και τελετουργικά στοιχεία που το διακρίνουν. Στόχος του παρόντος άρθρου είναι να εισαγάγει τα βασικά χαρακτηριστικά που φέρει το ιδιαίτερο αυτό είδος παραδοσιακού θεάτρου μέσα από μια περιήγηση στην προέλευση, τη θεματολογία, τη μορφολογία, τα κοστούμια, τις μάσκες, τις τελετουργίες, τους δασκάλους και τους ηθοποιούς του και να αναδείξει το τελετουργικό στοιχείο που το διαπνέει μέχρι και τις μέρες μας.

Λέξεις-κλειδιά: παραδοσιακό θέατρο, ασιατικό θέατρο, θέατρο με μάσκες, τελετουργικό θέατρο

Εισαγωγή

Το χοροθέατρο με μάσκες 'Κον' αποτελεί μια παραδοσιακή θεατρική πρακτική της Ταϊλάνδης, η οποία συνδυάζει το τραγούδι, τον χορό, την υποκριτική, τη μιμική, τα ακροβατικά, τη ζωντανή μουσική και τις πολεμικές τέχνες. Αποτελούσε μια μορφή αυλικού θεάτρου με έντονο τελετουργικό χαρακτήρα, αλλά μετά την επανάσταση του 1932 το τελετουργικό στοιχείο αποκόπηκε σταδιακά. Οι ιστορίες του Κον προέρχονται από το Ραμάκιεν, την ταϊλανδέζικη διασκευή και οικειοποίηση του ινδικού έπους Ραμαγιάνα. Στόχος του παρόντος άρθρου είναι να εντοπίσει και να αναδείξει μέσα από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που φέρει το ιδιαίτερο αυτό είδος, το τελετουργικό στοιχείο που το διαπνέει μέσα από μια περιήγηση στην προέλευση, τη θεματολογία, τη μορφολογία, τα κοστούμια, τις μάσκες, τις τελετουργίες, τους δασκάλους και τους ηθοποιούς του.

Προέλευση

Η ονομασία του παραδοσιακού χοροθεάτρου με μάσκες Κον εικάζεται από τους μελετητές πως, προέρχεται από τη λέξη των Χμερ 'λακόν κολ' που σημαίνει βασιλικό χοροθέατρο (Rutnin, 1996, σ. 7). Το 1431 οι Ταϊλανδοί κατέλαβαν την πρωτεύουσα της Καμπότζης Άνγκορ και ανάμεσα σε άλλα απήγαγαν και τη βασιλική χορευτική ομάδα των Χμερ, από όπου επηρεάστηκε και εξελίχθηκε το δικό τους παραδοσιακό χοροθέατρο Κον. Οι μελετητές του Κον διαφωνούν πάνω

στην ακριβή χρονολόγηση του, αλλά σε ένα λίθο από την περίοδο Σουκοτάγια (1238-1438) έχει βρεθεί αναφορά στη λέξη ‘τεν’, που είναι τεχνικός όρος του Κον και σημαίνει κίνηση των ποδιών (Rutnin, 1996, σσ. 3-7). Αυτή είναι μια από τις αρχαιότερες πηγές που επιβεβαιώνει πως το Κον προέρχεται από τις πολεμικές τέχνες όπου στρατιώτες χτυπούσαν ρυθμικά τα πόδια τους στο ρυθμό των κρουστών.

Το Κον παρουσιαζόταν μόνο μέσα στο παλάτι. Κατά τη διάρκεια της περιόδου Αγιουτάγια (1350-1767) όλοι οι ρόλοι του Κον παίζονταν μόνο από άνδρες αυλικούς του παλατιού, γιατί οι κινήσεις θεωρούνταν πολύ δύσκολες για να εκτελεστούν από γυναίκες. Άλλη μια ερμηνεία είναι πως οι μοναδικές γυναίκες που θα μπορούσαν να συμμετέχουν στην παράσταση ήταν ή συγγενείς ή γυναίκες από το προσωπικό χαρέμι του βασιλιά, ο οποίος δεν θα ήθελε τις συγγενείς ή το χαρέμι του να σχετίζονται με άλλους άνδρες. Από το 1800 και μετά άνδρες και γυναίκες άρχισαν να παρουσιάζονται μαζί στη σκηνή. Το τελετουργικό στοιχείο των παραστάσεων αναδεικνύεται από το πλαίσιο παρουσίασης των παραστάσεων, οι οποίες δίνονταν για τον εορτασμό περιστάσεων όπως γενέθλια, αποτεφρώσεις, επίσκεψη σημαντικών καλεσμένων ή κατ’ εντολήν του βασιλιά ή άλλων ευγενών της αυλής.

Θεματολογία

Οι ιστορίες του Κον προέρχονται από το Ραμάκιεν (King Rama, 2002), την ταϊλανδέζικη διασκευή και οικειοποίηση του ινδικού έπους Ραμαγιάνα. Το Κον και το Νανγκ Γιαί¹ εξελίχθηκαν σε μια εποχή της ιστορίας (γύρω στα 1431) όπου πολλοί βασιλείς της νοτιοανατολικής Ασίας σκόπιμα διασκεύαζαν ινδικές ιδέες που αφορούσαν τρόπους κρατικής διακυβέρνησης. Το Ραμαγιάνα ήταν ιδιαίτερα δημοφιλές, γιατί οι βασιλείς απεικονίζονται ως θεοί. Με αυτόν τον τρόπο οι βασιλείς της νοτιοανατολικής Ασίας νομιμοποιούσαν την κυριαρχία τους εξισώνοντας τον εαυτό τους με το πρίγκιπα Ράμα, που ήταν ενσάρκωση θεού. Μέσα από τη σύγκρουση των δύο βασιλιάδων, του Ράμα και του Τοσακάν (Ραβάνα), γίνεται μια διαρκής σύγκριση δύο διαμετρικά αντίθετων συστημάτων διακυβέρνησης δίνοντας έτσι ένα πολιτικό, κοινωνικό, ηθικό, αλλά και θρησκευτικό μάθημα στο κοινό.

Μορφολογία

Οι παραστάσεις Κον χαρακτηρίζονται από ζωνή, τυποποιημένη δράση. Κάθε κίνηση, όπως έχουμε ξαναδεί και σε άλλα παραδοσιακά θέατρα της Ανατολής, έχει το δικό της νόημα που σε συνδυασμό με τη μουσική υποδηλώνει και κάτι διαφορετικό, π.χ. περπάτημα, τρέξιμο, γέλιο κ.ά. Την ιστορία αφηγείται ο χορός, ο οποίος κάθετα με την παραδοσιακή ορχήστρα Πιφάτ. Οι παραστάσεις Κον αρχικά διαρκούσαν περισσότερο από 20 ώρες και παρουσιάζονταν για δυο συνεχόμενες ημέρες. Στις μέρες μας έχουν προσαρμοστεί στους ρυθμούς της σύγχρονης ζωής και διαρκούν περίπου τρεις ώρες.

Κοστούμια

Τα κοστούμια του Κον είναι φτιαγμένα από πλούσια, χρυσοποίκιλτα υφάσματα με λαμπερά κοσμήματα κεντημένα πάνω στο κάθε κοστούμι για να μοιάζουν στην ενδυμασία των βασιλικών και ουράνιων πλασμάτων που απεικονίζονται στις τοιχογραφίες του ναού του ‘Σμαραγδένιου Βούδα’. Παρόλο που τα κοστούμια είναι όμοια για όλους τους χαρακτήρες, οι πρωταγωνιστές είναι

¹ Το Νανγκ Γιαί είναι το παραδοσιακό θέατρο σκιών της Ταϊλάνδης.

αναγνωρίσιμοι από τα κυρίαρχα χρώματα των κοστούμιών τους.² Ο Φρα Ράμ φορά σκούρο πράσινο, ο αδερφός του Φρα Λακ χρυσό και ο Χανουμάν φορά λευκό.

Εξαιτίας της απαιτητικής κινησιολογίας και των ακροβατικών τα κοστούμια του κάθε ηθοποιού προσαρμόζονται και ράβονται πάνω στο σώμα του πριν από κάθε παράσταση. Ακολουθώς, όταν γίνεται η προσαρμογή των ρούχων, ο κάθε ηθοποιός πρέπει να πάρει όλες τις στάσεις που θα εκτελέσει κατά τη διάρκεια της παράστασης. Μ' αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνονται οι σωστές αναδιπλώσεις και ρήγματα, καθώς και η αποφυγή κάποιου σχισίματος κατά τη διάρκεια της παράστασης.

Παραδοσιακό κοστούμι και μάσκα του Κον

² Treethep, S. (2016). Khon Tee Sud Hang Nard Ta Gum Thai. *Watthanatham Journal: Department of Cultural Promotion*, 55 (4), 4-17, στον σύνδεσμο <http://magazine.culture.go.th/2016/4/mobile/index.html#p=5>. «Khon: The Crown Jewel of Thai Performance Arts». https://www.thailandfoundation.or.th/culture_heritage/khon-the-crown-jewel-of-thai-performance-arts/ [Ημερομηνία πρόσβασης 10.1.2022].

Τα κοστούμια που φορούν οι ανδρικοί χαρακτήρες και οι θεοί έχουν ως σκοπό να δημιουργήσουν ένα ύφος μεγαλοπρέπειας και χάρης. Τα γυναικεία ενδύματα να υποδηλώσουν ομορφιά, ευγένεια και σωφροσύνη. Η ενδυμασία των δαιμόνων να σηματοδοτήσει αγριότητα και σκληρότητα, ενώ το κοστούμι των μαϊμούδων να προκαλεί την εντύπωση ανυπόμονου χαρακτήρα. Τα παλτά που φορούν οι μαϊμούδες συμβολίζουν το τρίχωμα.

Παρόλο που τα κοστούμια είναι τα ίδια για όλους τους χαρακτήρες εκτός από τους πέντε πρωταγωνιστές (Ράμα, Σίτα Λαξαμάν, Χανουμάν, Τοσακάν), τα όπλα του κάθε χαρακτήρα λειτουργούν ως σύμβολα που σηματοδοτούν την προσωπικότητα του κάθε χαρακτήρα. Για παράδειγμα ο Χανουμάν χρησιμοποιεί την τρίαίνα, η οποία παραπέμπει σε μια επιθετική σύγκρουση και απευθείας αντιμετώπιση του αντιπάλου, ενώ ο Ιντρατζίτ, ο γιός του Τοσακάν, τόξο με βέλη, το οποίο σηματοδοτεί σύγκρουση από απόσταση.

Παράσταση Κον: επεισόδιο του Prommas

Μάσκες

Οι ηθοποιοί του Κον δεν φορούσαν μάσκες πριν την περίοδο Αγιουντάγια (1350-1767). Μέχρι τότε ζωγράφιζαν τη μάσκα πάνω στο πρόσωπό τους. Η χρήση της μάσκας εξελίχθηκε από την ανάγκη για έναν πιο αποτελεσματικό τρόπο αναγνώρισης των χαρακτήρων. Η μάσκα κατέχει εξέχουσα θέση στο Κον. Οι μάσκες φτιάχνονται από papier-mâché και διακοσμούνται από φύλλα χρυσού, βερνίκι και κολλημένα κοσμήματα (Shah, 2001, σ. 37). Η κάθε μάσκα του Κον έχει συγκεκριμένες προδιαγραφές με βάση τις τοιχογραφίες του ναού του 'Σμαραγδένιου Βούδα' (Shah, 2001, σ. 37).

Ταυτόχρονα όμως υπάρχει χώρος και για την προσωπική έκφραση του κάθε καλλιτέχνη. Κάθε μάσκα του Κον αποτελεί ένα μοναδικό έργο τέχνης.

Το κάθε χαρακτηριστικό ζωγραφισμένο ή κολλημένο σε κάθε μάσκα έχει και το συμβολισμό του. Για παράδειγμα στους δαίμονες οι αμβλείς κυρτωμένοι χαυλιόδοντες συμβολίζουν τα γηρατειά ενώ οι κυρτωμένοι και μυτεροί χαυλιόδοντες που δείχνουν προς τα κάτω συμβολίζουν τους νεαρούς δαίμονες. Οι ίσιοι και αμβλείς χαυλιόδοντες που δείχνουν προς τα πάνω υποδηλώνουν πως παρόλο που είναι δαίμονας έχει ωριμάσει και έχει γίνει καλόκαρδος με το πέρασμα των χρόνων. Οι κυρτωμένοι και μυτεροί χαυλιόδοντες που δείχνουν προς τα κάτω συμβολίζουν τους νεαρούς δαίμονες.

Υπάρχουν όμως κι άλλες πολλές διακοσμητικές λεπτομέρειες που χρησιμοποιούνται για να διακρίνουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του κάθε ρόλου. Τα μάτια των δαιμόνων για παράδειγμα διαφέρουν από τους άλλους χαρακτήρες. Χωρίζονται σε δύο κατηγορίες: 1) στα μισόκλειστα μάτια κροκοδείλου και 2) στα φουσκωτά μάτια ψαριού.

Κάθε μάσκα του Κον είναι χειροποίητη. Πριν ξεκινήσει ο κάθε τεχνίτης τη δημιουργία μιας νέας μάσκας, εκτελεί ένα τελετουργικό για να καλέσει τα πνεύματα των παλιών δασκάλων του, τους θεούς και τα καλά πνεύματα να τον βοηθήσουν να πετύχει η δουλειά του. Όταν την ολοκληρώσει, η νέα μάσκα πρέπει να περάσει από δεύτερο τελετουργικό που ονομάζεται 'Μπεκ Φρα Νέτρα' και είναι η λεγόμενη τελετή του 'ανοίγματος των ματιών' της μάσκας. Ο ιερέας επαναλαμβάνει ιερές λέξεις και πιέζει ένα φύλλο χρυσού στο κέντρο του μετώπου της μάσκας. Ιερά πνεύματα καταλαμβάνουν τη μάσκα μετά την τελετή. Μετά από αυτό το τελετουργικό, οι μάσκες πάντα φυλάσσονται ψηλά, όπως κάθε αντικείμενο ευλάβειας.

Τελετουργία επίσης συμβαίνει πριν από το ντεμπούτο ενός ηθοποιού. Κατά τη διάρκεια αυτής της τελετής ο δάσκαλος τοποθετεί τη νέα μάσκα στο κεφάλι του ηθοποιού και λέγοντας τις ιερές προσευχές τον μυεί στην τέχνη του Κον. Η τελετή γίνεται σε έναν ναό όπου βρίσκονται στους βωμούς μάσκες θεοτήτων του βουδισμού και του ινδουισμού, καθώς και μάσκες των ιερών χαρακτήρων του Ραμάκιεν.

Οι ηθοποιοί και οι τεχνίτες θεωρούν τις μάσκες 'δασκάλους' τους και τους συμπεριφέρονται με ιερό σεβασμό. Υπάρχουν ποικίλα τελετουργικά που εκτελούνται κατά τη διάρκεια της χρονιάς ως ένδειξη τιμής και σεβασμού στα πνεύματα των μασκών. ένδειξη τιμής και σεβασμού στα πνεύματα των μασκών. Οι μάσκες Κον διατηρούνται με προσοχή. Επίσης συντηρούνται ακόμα μάσκες παραστάσεων που δημιουργήθηκαν από τον βασιλιά Ράμα II, φυλάσσονται στο εθνικό μουσείο της Μπανγκόκ και είναι 100 χρόνων.

Η μάσκα του Κον θεωρείται ιερή και λατρεύεται από τους ηθοποιούς και τους τεχνίτες, οι οποίοι πιστεύουν πως έχει υπερφυσικές δυνάμεις. Υπάρχει έντονη προκατάληψη που έχει δημιουργήσει μυθολογίες γύρω από τα τελετουργικά των μασκών (Rutnin, 1996, σ. 8). Για παράδειγμα πιστεύεται πως αν κάποιος ηθοποιός τολμήσει να φορέσει μάσκα Κον χωρίς την αρμόζουσα τελετή, δυστυχήματα ή καταστροφές δύνανται να συμβούν, π.χ. η μάσκα θα κολλήσει για πάντα στο κεφάλι του ηθοποιού κ.ο.κ.

Οι χαρακτήρες του Κον φορούν είτε μάσκες ή τσάντας (στέμματα- καλύμματα κεφαλής). Πιο συγκεκριμένα οι ανθρώπινοι και οι βασιλικοί χαρακτήρες του Κον -ο Φρα Ράμ, ο Φρα Λακ και η Σίτα- δεν φορούν μάσκες, αλλά τσάντας. Τα ράσκας (οι δαίμονες) και τα βαναάρ (οι

μαϊμούδες με υπερφυσικές δυνάμεις) φορούν μάσκες. Από τους δαίμονες μονάχα αυτοί που είναι βασιλείς φορούν και μάσκα και τσάντας, όπως ο Τοσακάν.

Οι μάσκες είναι πολύ εφαρμοστές στο πρόσωπο και οι ηθοποιοί αναπνέουν πολλές φορές με δυσκολία. Ιδιαίτερα οι χαρακτήρες που κάνουν ακροβατικά έχουν δεμένο ένα εσωτερικό κορδόνι, το οποίο δαγκώνουν μέσα από τη μάσκα για να μην πέσει. Αυτός είναι άλλος ένας λόγος που στο Κον οι χαρακτήρες δεν μιλούν από μόνοι τους, αλλά η αφήγηση γίνεται από το χορό και την ορχήστρα. Οι μόνοι χαρακτήρες που χρησιμοποιούν τον λόγο είναι οι κλόουν, οι οποίοι σχολιάζουν τη δράση, κάνουν πλάκα μεταξύ τους και πειράζουν το κοινό.

Παράσταση Κον: η μάχη του Indrajit, επεισόδιο του Nagabas

Η παραδοσιακή ορχήστρα Πιφάτ

Η μουσική που συνοδεύει το Κον παίζεται από την παραδοσιακή ορχήστρα Πιφάτ, που αποτελείται από τα ακόλουθα όργανα: δυο ξυλόφωνα, ένα ντραμ διπλής όψης, ένα ζευγάρι κύμβαλα, ένα ή δύο κυκλικά ζευγάρια γκονγκ, δυο κρουστά και ένα όμποε.³ Υπάρχουν ποικίλες μελωδίες που αντιστοιχούν σε συγκεκριμένες δράσεις, όπως παρέλαση στρατού, σύγκρουση, πέταγμα, περπάτημα, ύπνος και χρήση υπερφυσικών δυνάμεων.

³ Tosa-nga, N. (2018). Jit Win Yam Lae Lom Hai Jai Sam Nak Pipad [The life and soul of a Pipad orchestra]. *Watthanatham Journal: Department of Cultural Promotion*, 57(3), 22-29. Available at http://magazine.culture.go.th/2018/3/files/downloads/Ebook03_2018_Issue3.pdf. "Music for the Soul: Wong Piphat, the Thai Classical Orchestra", Thailand Foundation, στον σύνδεσμο https://www.thailandfoundation.or.th/culture_heritage/thai-classical-orchestra/ [Ημερομηνία πρόσβασης 2.10.2022].

Επιλογή ηθοποιών

Η εκπαίδευση των ηθοποιών του Κον ξεκινά από την παιδική ηλικία (8-10 χρονών). Οι εκπαιδευόμενοι επιλέγονται για συγκεκριμένους ρόλους με βάση τη σωματική τους διάπλαση. Υπάρχουν τέσσερις κατηγορίες ρόλων (Miettinen, 2018):

1. Άνδρες ευγενείς ή θεοί (Φρα Ράμ, Φρα Λακ).
2. Γυναίκες ευγενείς, πριγκίπισσες ή θεές (Νανγκ Σίτα).
3. Δαίμονες (Τοσακάν, Ιντρατζίτ).
4. Μαϊμούδες (Χανουμάν, Σουγκριπ).

Η εκπαίδευση είναι πολύ απαιτητική και οι εκπαιδευόμενοι πρέπει να κατακτήσουν κάθε κίνηση στην εντέλεια της. Η εκπαίδευση του Κον συμπεριλαμβάνει, εκτός από τα βήματα του κλασικού ταϊλανδέζικου χορού, ακροβατικά και πολεμικές τέχνες.

Από τη στιγμή που ένας μαθητής ολοκληρώσει το πρώτο μέρος της γενικότερης εκπαίδευσης του, γίνεται μια τελετή μύησης όπου χρίζεται επίσημα ηθοποιός του Κον. Από τη στιγμή εκείνη ο ηθοποιός αρχίζει να λαμβάνει μέρος σε παραστάσεις παίζοντας τους μικρότερους ρόλους της κατηγορίας στην οποία ανήκει. Η εκπαίδευση του κάθε ηθοποιού Κον συνεχίζεται εφ' όρου ζωής. Μέσα στο διάστημα της καριέρας του ένας ηθοποιός θα περάσει απ' όλους τους ρόλους της κατηγορίας του χαρακτήρα που ανήκει, ολοκληρώνοντας μ' αυτόν τον τρόπο τον κύκλο της καριέρας που σ' αυτήν ανακλάται ο κύκλος της ζωής, χαρακτηριστικό στοιχείο της βουδιστικής τέχνης και φιλοσοφίας.

Δάσκαλοι

Όλοι οι δάσκαλοι στην Ταϊλάνδη χαίρουν υψηλού σεβασμού. Ιδιαίτερα οι δάσκαλοι του παραδοσιακού θεάτρου και χορού απολαμβάνουν ξεχωριστό στάτους, όχι μόνο κατά τη διάρκεια που διδάσκουν αλλά σε ολόκληρη τη ζωή τους. Όλοι οι δάσκαλοι του Κον τιμώνται κάθε χρόνο με την τελετή 'Γουάι Κρου' (Shah, 2001, σ. 58), ένα ετήσιο τελετουργικό φόρου τιμής για όλους τους δασκάλους των τεχνών. Το 'Γουάι Κρου' συμπεριλαμβάνει μια θρησκευτική τελετή, η οποία ακολουθείται από μια επίκληση των πνευμάτων να λάβουν μέρος στο εορταστικό τελετουργικό.

Νέοι μαθητές

Οι νέοι μαθητές δεν γίνονται δεκτοί για μύηση μέχρι να έχουν μάθει να εκτελούν με άψογη δεξιοτεχνία το γρήγορο και το αργό τέμπο του κλασικού ταϊλανδέζικου χορού, ώστε να είναι ικανοί να παρουσιάσουν μικρούς ρόλους. Μερικά συγκεκριμένα βήματα και στάσεις του σώματος του χοροθεάτρου Κον δεν διδάσκονται παρά μόνο όταν ο μαθητής έχει επίσημα περάσει τη διαδικασία της μύησης.

Οι πιο ταλαντούχοι και έμπειροι ηθοποιοί του Κον περνούν ένα δεύτερο τελετουργικό για να γίνουν δάσκαλοι. Μόνο οι ηθοποιοί που συνεχίζουν τη σκληρή καθημερινή σωματική εκπαίδευση κατορθώνουν να φτάσουν σ' έναν υψηλότερο βαθμό εξειδίκευσης και ικανότητας ώστε να μπορέσουν να ανυψωθούν στο στάτους του δασκάλου.

Επίλογος

Μέσα από την περιήγηση στη θεματολογία και την ιδιαίτερη μορφολογία του παραδοσιακού ταϊλανδέζικου θεάτρου Κον εντοπίσαμε τη σύνδεση του τελετουργικού στοιχείου με την παραδοσιακή αυτή θεατρική πρακτική. Από τη θεματολογία και την όψη των παραστάσεων μέχρι τη μύηση και την εκπαίδευση των ηθοποιών, παρατηρούμε πως το είδος περιλαμβάνει ποικίλα τελετουργικά στοιχεία, τα οποία συνδέονται με τη θρησκευτική παράδοση του τόπου. Στις μέρες μας το Κον έχει αποκοπεί από τον αμιγώς τελετουργικό χαρακτήρα του παρελθόντος. Τα τελετουργικά στοιχεία που το διακρίνουν όμως έχουν διατηρηθεί, καθώς είναι βαθιά ριζωμένα μέσα στην ίδια τη θεματολογία και μορφολογία του είδους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- Οι φωτογραφίες προέρχονται από τον σύνδεσμο: <https://ich.unesco.org/en/RL/khon-masked-dance-drama-in-thailand-01385> [Ημερομηνία πρόσβασης 9/4/2023]
- King Rama, I. (2002). Thai Ramayana (abridged). Chalermint.
- Miettinen, O. J. (2018). Khon, the masked pantomime. *Asian traditional theatre and dance*. <https://disco.teak.fi/asia/khon-the-masked-pantomime/>
- Rutnin, M. M. (1996). *Dance, drama and theatre in Thailand: The process of development and modernization*. Silkworm book.
- Shah, M. M. (2001). *Behind the Mask*. Allied Printers.
- Tosa-nga, N. (2018). Jit Win Yarn Lae Lom Hai Jai Sam Nak Pipad [The life and soul of a Pipad orchestra]. *Watthanatham Journal: Department of Cultural Promotion*, 57(3), 22-29. «Music for the Soul: Wong Piphat, the Thai Classical Orchestra», *Thailand Foundation* στον σύνδεσμο https://www.thailandfoundation.or.th/culture_heritage/thai-classical-orchestra/
- Treethep, S. (2016). Khon Tee Sud Hang Nard Ta Gum Thai. *Watthanatham Journal: Department of Cultural Promotion*, 55(4), 4-17. «Khon: The Crown Jewel of Thai Performance Arts », στον σύνδεσμο https://www.thailandfoundation.or.th/culture_heritage/khon-the-crown-jewel-of-thai-performance-arts/

Βιογραφικό: Η Μαρίνα Μέργου είναι πτυχιούχος Θεατρολογίας (UNL) και κάτοχος μεταπτυχιακών τίτλων: MA Performance (UoL) και MFA Σκηνοθεσία Θεάτρου (Middlesex University). Αριστούχος διδάκτωρ Παντείου Πανεπιστημίου. Είναι μεταδιδακτορική ερευνήτρια στο ΕΚΠΑ. Έχει εκπαιδευτεί στα παραδοσιακά θέατρα της Ταϊλάνδης στο Θέατρο Πατραβάδι της Μπανγκόκ. Έχει διδάξει στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του ΕΚΠΑ και του ΠαΠελ μαθήματα σχετικά με τα παραδοσιακά θέατρα της Ανατολής. Έχει εργαστεί ως σκηνοθέτης, βοηθός σκηνοθέτη και θεατρολόγος στην Ελλάδα και στο εξωτερικό κι έχει συμμετάσχει με έργα της σε διεθνή φεστιβάλ θεάτρου.

Στοιχεία επικοινωνίας: E-mail <marinamergou@gmail.com>